

METHODIEK OUDERENWEEK 2016

DE CULTUURSCAN

De Vlaamse Ouderenraad zet dit jaar sterk in op cultuurparticipatie van ouderen. Zowel het zelf creëren als het kijken en luisteren naar kunst en cultuur kan je leven enorm verrijken, ook op latere leeftijd. Toch is dit niet altijd vanzelfsprekend. Het lokale cultuuraanbod is namelijk niet altijd afgestemd op de wensen van ouderen. Vaak weten culturele spelers in de stad of gemeente niet wat ouderen verwachten of wat hen prikkelt om aan cultuur te participeren. Daarom is het belangrijk dat 65-plussers zelf meegeven hoe het lokale cultuuraanbod 'ouderenproof' kan zijn.

De Vlaamse Ouderenraad ontwikkelde 'de cultuurscan', een handig en luchtig instrument voor de lokale ouderenraad om aan de hand van een gestructureerd gesprek positieve en minder goede ervaringen met elkaar te delen en er conclusies uit te trekken.

Doel

Met de cultuurscan kan de lokale ouderenraad de lokale cultuurspelers toetsen tijdens een vergadering of een hiervoor speciaal georganiseerd moment. Zijn ze ouderenproof? Is er een ouderenbewustzijn in de cultuurhuizen? Krijgen ouderen voldoende creatie- en toonkansen? De lokale ouderenraad gaat op onderzoek. Wat ervaren ze in het lokale cultuuraanbod en wat wensen ze? Aan de hand van de cultuurscan en een gesprek wordt een inventaris gemaakt. Later is dit de handleiding bij het opstellen van een advies of het organiseren van een beleidsactie met als bedoeling de drempels om aan cultuur te participeren in de eigen omgeving bloot te leggen.

Doelgroep

De lokale ouderenraad, idealiter in samenwerking met de cultuurraad, de welzijnsdienst, de cultuurdienst, het lokale dienstencentrum, het woonzorgcentrum en ouderenverenigingen, ... Kortom: relevante lokale partners. Samen hebben zij een beter zicht op het aanwezige aanbod en de afstemming ervan op ouderen, hebben ze meer expertise en creëren ze een breder draagvlak.

Ter voorbereiding

Als voorbereiding op deze methodiek kan de

lokale ouderenraad de lokale cultuurspelers een bezoek brengen en op de verschillende elementen (zie verder) letten. Noteer de belangrijkste bevindingen op papier en documenteer met foto's. Deze kunnen helpen bij het uitvoeren van de cultuurscan.

Moderator

Er wordt een moderator aangesteld. Hij geeft aan de start van het gesprek een algemene inleiding over het doel en de werkwijze van de methodiek. De moderator leidt het gesprek in goede banen en houdt de aangegeven richttijd in de gaten.

Ondersteuning

De Regionale Overlegplatformen en de Provinciale Ouderenadviesraden zijn op de hoogte van deze methodiek. Vragen over de cultuurscan kunnen ook steeds gesteld worden aan de Vlaamse Ouderenraad via veerle.quirynen@vlaamse-ouderenraad.be of 02 209 34 52.

Handleiding methodiek

Benodigheden

- 1 of meerdere groepen
- 1 moderator per groep
- Horloge of gsm om te timen
- De cultuurscan
- Dobbelsteen
- Pionnen of kleine voorwerpen
- Hulpvragen
- Rode balpen of stift
- Groene balpen of stift
- Papier of flip-over

1/ Inleiding – 5 minuten

De moderator geeft een algemene inleiding over het doel en de werkwijze van de cultuurscan. Hij overloopt de benodigheden met de groep.

2/ Kies een culturele speler – 1 minuut

Iedereen kiest een lokale culturele speler. Afhankelijk van het aanbod in jouw gemeente, nemen meer of minder spelers deel aan de cultuurscan. Benoem deze cultuurhuizen bij hun naam:

- Cultuurcentrum
- Ontmoetingscentrum
- Bibliotheek
- Theater
- Museum
- Academie
- Amateurkunstenorganisatie
- ...

De groep kan er bijvoorbeeld ook voor kiezen om enkel de organisaties die inzetten op 'actieve kunstbeoefening' onder de loep te nemen.

Indien je kennis over een bepaalde speler groter is, kies dan voor dit cultuurhuis.

Deze culturele speler is jouw 'pion' tijdens het spel. Je beantwoordt de vragen in functie van dit cultuurhuis.

Iedereen start in het midden van de cultuurscan.

3/ Gooi met de dobbelsteen

Iedereen gooit om de beurt met de dobbelsteen. Je kan je pion in elke richting verzetten. Enkel op de gekleurde vakjes is er een opdracht.

4/ Ga in gesprek met elkaar – 90-120 minuten

Als je op een thema landt, is de opdracht om met de groep een gesprek te starten over dat thema in jouw cultuurhuis. De hulpvragen zorgen ervoor dat je verschillende elementen bespreekt.

Bijvoorbeeld: Hoe is het gesteld met de infrastructuur van het museum?

Noteer op een papier of op de flip-over met een rode balpen de minder positieve elementen en met een groene balpen de positieve elementen rond dit thema.

Bijvoorbeeld: Er is geen lift voor rolstoelgebruikers in het museum.

Bijvoorbeeld: Het museum trekt eens per jaar naar het woonzorgcentrum met een tentoonstelling.

Als het gesprek rond een bepaald thema is afgerond, is de volgende persoon aan de beurt. Zorg ervoor dat aan het einde van de cultuurscan elk thema bij elke culturele speler aan bod kwam.

Nadat je pion op elk thema landde, heb je voor jouw culturele speler een mooi overzicht van elementen die ouderenproof zijn en elementen die nog wat werk vragen. Waarmee zijn de ouderen in de gemeente tevreden en wat missen zij? Belangrijk is dat de groep zoveel mogelijk voorbeelden aanhaalt.

5/ Kies prioriteiten - 30-45 minuten

De ouderenraad kiest per culturele speler 2 rode elementen die hij verbeterd wil zien in de toekomst. Deze vinden jullie prioritair. Per prioriteit noteer je volgende punten:

- Geef een omschrijving van de pijnpunten.
- Formuleer een mogelijke oplossing voor de pijnpunten. Misschien heb je wel weet van initiatieven die werken in andere gemeenten?
- Suggereer mogelijke sleutelactoren die betrokken kunnen worden bij de oplossing.
- Denk ook aan kansen en valkuilen: welke perspectieven opent deze oplossing en welke struikelblokken gaan hiermee gepaard?

Ook wanneer je het gevoel hebt dat er een te beperkt lokaal aanbod is, kan je dit meenemen als prioriteit.

6/ Formuleer een advies of plan (een) andere beleidsadviserende actie(s)

De gekozen prioriteiten vormen de basis van het advies dat de lokale ouderenraad aan het gemeentebestuur en de lokale cultuurspelers bezorgt. Het formuleren van het advies gebeurt op de gebruikelijke manier van de lokale ouderenraad. Eventueel illustreer je het advies door foto's van bepaalde drempels toe te voegen. Daarnaast kunnen ook andere beleidsadviserende acties ondernomen worden.

Bezorg de informatie over het advies of de beleidsadviserende actie ook via e-mail aan veerle.quirynen@vlaamse-ouderenraad.be. Op die manier krijgt de Vlaamse Ouderenraad een goed zicht op het gebruik van deze methodiek. Adviezen en acties kunnen een plaats krijgen in Actueel of in de elektronische nieuwsbrief en kunnen gebruikt worden in de vormingsactiviteiten van de partnerorganisatie.

Hulpvragen

Per thema geeft de Vlaamse Ouderenraad enkele hulpvragen mee die de groep tijdens het gesprek kan helpen om positieve elementen of aandachtspunten te vinden. Deze vragen kunnen nog verder uitgebreid worden.

Infrastructuur

- Is het cultuurhuis toegankelijk voor rollators/ rolstoelen/ ... of andere beperkingen?
- Is er een aanbod op locatie (Bv. woonzorgcentrum, buurthuis, lokaal dienstencentrum, ...)?
- Staat de infrastructuur tegen een betaalbare prijs ter beschikking van verenigingen?
- Is er ringleiding voorzien voor dove of slechthorende personen?

Aanbod

- Is er zowel een middag- als een avondprogramma?
- Wordt er aan de ouderen in de gemeente gevraagd wat voor soort aanbod zij wensen?
- Spreken de thema's ouderen aan?
- Krijgen ouderenverenigingen, lokale dienstencentra, woonzorgcentra, enz. ook toonkansen met een tentoonstelling, een optreden, ...?

Prijs

- Is er een korting voor 60-plussers?
- Is er een korting voor mensen met financiële moeilijkheden (Bv., cultuurpas, UiTPAS, ...)?
- Is er een prijsverlagende maatregel voor groepen?

Communicatie

- Kan je tickets zowel online, via de telefoon als via een loket kopen?
- Wordt het aanbod bekendgemaakt in het gemeentelijk informatieblad?
- Wordt het aanbod bekendgemaakt in informatieblaadjes van ouderenverenigingen?
- Liggen er folders/brochures in het woonzorgcentrum, buurthuis, lokaal dienstencentrum, ...?

Bereikbaarheid

- Is er een bus- of tramhalte voorzien in de buurt van het cultuurhuis?
- Is er voldoende parkeerplaats voor fietsen en auto's voorzien in de buurt van het cultuurhuis?
- Is het cultuurhuis ook te voet makkelijk bereikbaar?

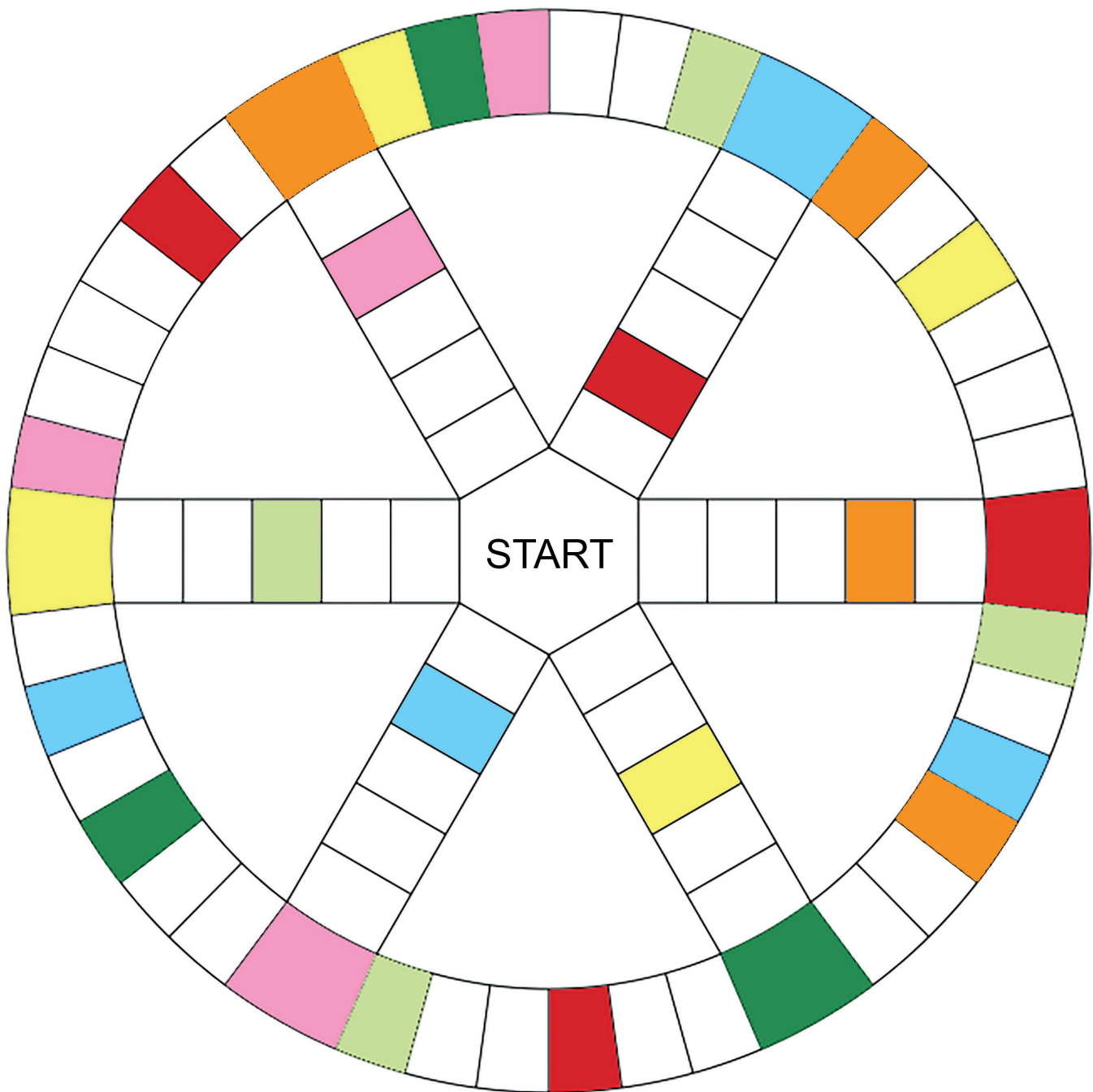
Publiek

- Is er een 'buddy-traject' waarbij vrijwilligers zich engageren om (eenzame) mensen aan te sporen of te vergezellen?
- Is er toeleiding (Bv. inleidingen, nagesprekken, achtergrondteksten, lezingen, ...) voorzien?
- Zijn er intergenerationele initiatieven (Bv. voorlezen door grootouders, familievoorstellingen, rondleidingen voor grootouders en kleinkinderen, ...)?
- Kan je je als oudere engageren om vrijwilligerswerk te doen bij culturele activiteiten?

Inspraak, afstemming en overleg

- Is er structurele inspraak van ouderen (bv. afgevaardigde van de ouderenraad in de programmatiecel van het cultuurcentrum)?
- Is er overleg en samenwerking met middenveldorganisaties en -voorzieningen van de gemeente (bv. ouderenvereniging, woonzorgcentrum, lokaal dienstencentrum, ... kan input leveren)?
- Kan de ouderenraad of een ouderenvereniging praktische hulp leveren in het cultuurhuis (Bv. ticketverkoop, vestiaire, bar, ...)?

De cultuurscan

Infrastructuur

Communicatie

Inspraak,
afstemming
en overleg

Aanbod

Bereikbaarheid

Prijs

Publiek